

לד א ב מ"י פ"ד מהל'
דלת הלכה ג:
לה ג מ"י עט הלכה ב:

מוסף רש"י

על משענתו.
דממרגמיני על טוריו, ששב
לכחו ולאסתי תראשון
(כתובות ג:). מלמד
שהובטח אותו. לא נאמר
מקרא זה אלא ללמד
דהיא דהכא ולא מת ופני
למשכב יחשבו את המכה
היא בנות האסורין עד
שנראה אם יקום והתהלך
בחון או ונקא המכה. מכלל
דעד השתא לא יא מדי
כ"ד אלא תנש (שם).
שהמקושש במיתה. וף
על גב דכתיב כי לא שרש
מה יעשה לו, היינו שלא היה
יודע אם נסקילה ממיתה
אם נמקא הקל. כדמפרש
ואיל (ושב"ס ס"ב ק"ס).
שהרי יצא מב"ד זכאי.
כלומר הואיל וקודם עמדו
בדין מלאו לו זמנו, אין לנו
לחייבו (לעיל ט"ו).

מגדף הוראת שעה היתה. איכא למאן דאמר לקמן (דף פ:)
מקושש נמי הוראת שעה היתה:
לא היה יודע באיזו מיתה. ואע"ג דמיתה סתם חנק היא מתוך
הסברה היה מודה לעובד עבודת כוכבים דנכסילה * דמחלל
שנת צפרהסיא ככופר צעיקר דכופר
במעשה בראשית:

בשלמא דרבי נחמיה היינו
דכתיב תרי אומדני
כו' ולא לפוטרו ממיטה אינטרין
דקאמרינן לעיל וכי ס"ד שזה מהלך
וזה נהרג אלא אהא קרא לאשמעינן
דמשלם ריפוי ושבת ואע"ג דדיני
ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה
(לעיל דף ג:). דסקלקא דעתן כיון
דלמדוהו למיתה פטור דהא משמיא
הוא דרמימו עליה ומיהו קשה הא
דקאמרינן לעיל ורבנן האי ונקא
המכה מאי דרשי ציה הא בין רבנן
ור' נחמיה אית להו תרי אומדני
וכי היכי דמוקי ליה ר' נחמיה למרי
אומדני דדייה מוקמי ליה נמי רבנן
למרי אומדני דידהו ללמדוהו לחיים
ומת דמשמע הכא דלרבנן בעי
קרא יש לומר דקשיא ליה משום
דונקא המכה אהא יקום כתיב
דאיירי בלמדוהו למיתה ומיהו:

וחד אמדוהו לחיים ומת. פירש
צקונטרס דבשניהם משלם
ממון וקלט קשה אמדוהו לחיים ומת
ליהו כתיבי מיתות שוגגין דפטורין
דהא דפטור ממיטה לא מן הדין
אלא משום דילא מביה דין זכאי:
ח"כ

תנו רבנן המכה את חברו ו**אמדוהו למיתה** וחיה פוטרינן אותו אמדוהו
למיתה והקל כמה שהיה אומדני אותו אומר שני לכמוון ואם לאחר
בן הכביד ומת הלך אחר אומר האמצעי דברי רבי נחמיה וחכמים
אומרים אין אומר אחר אומר תניא איך אמדוהו למיתה אומדני
אותו לחיים לחיים אין אומדני אותו למיתה אמדוהו למיתה והקל כמה
שהיה אומדני אותו אומר שני לכמוון ואם לאחר בן הכביד ומת משלם
נוק וצעד ליורשים מאימתי משלם משעה שהכהו וסתמא כרבי
נחמיה: **מתני'** נתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לעובר
כוכבים והרג את ישראל לנפלים והרג את בן קיימא פטור נחבוין
להכותו על מתניו ולא היה בה כדי להמיתו על מתניו והלכה לה
על לבו והיה בה כדי להמיתו על לבו ומת פטור נתכוין להכותו על לבו
והיה

והתהלך בחון [שם]: **חד אמדוהו למיתה ומיהו.** דלא תימא הואיל ויאל מצ"ד חייב נקטליה דהא דהדר חיי חס רחמנא עליה להכי אהא ולא
ימות כלומר והכה איש וגו' ולא ימות כמה שאמדוהו אלא נפל למשכב שבתו יתן ממון ולא מיתה או אם יקום והתהלך בחון לאחר
שאלמדהו למיתה ונקא המכה אפילו חור והכביד ומת: **אלא לרבנן.** דאמרי לחבישה אהא תרי אומדני למה לי לכתוב ולא ימות ונפל
למשכב ונקא המכה שבתו יתן ושמעין מיהא אמדוהו למיתה ומיהו ממון יתן ולא מיתה ומנוקא המכה תירא שמעין דכשיצורר לו
שלא ימות הוא ונקא המכה מכלל דעד השתא חבוס הוא: **חד אמדוהו למיתה ומיהו וחד אמדוהו לחיים ומת.** ואיפכא דרש להו ולא
ימות דרשי ליה ללמדוהו לחיים ומת והכי משמע ולא ימות אם אמדוהו תחלה שלא ימות אפי' מת לאחר מכלאן שבתו יתן ורפא
ירפא יתן האומדן שאמדוהו לכמה חליו עולה ושבתו ורפואתו שכן היו אומדנין אותו כשהיה נאמד לחיים ואם אמדוהו למיתה ואפי' כ
יקום והתהלך בחון שלא מת שבתו יתן אבל אמדוהו מתחילה למיתה ואלא מצ"ד חייב וסוף דבר מת אפי' שהקל באמצע לא פטריה
רחמנא: **שהרי יאל מצ"ד זכאי.** והא נפקא לן מזדקין אל תהרוג [שמות ג:] כפרק אחד דיני ממונות (לעיל דף ג:). מנין ליואל מצ"ד זכאי ואמר
אחד יש לי ללמד עליו חובה שאין מחזירין אותו שנאמר וזדקין אל תהרוג: **פוטרינן אותו.** ממיטה ונתן חמשה דברים: **אומר שני**
לממון. כמה ראו לשכב מחולי זה ולכמה יעלה שבתו ורפואתו: **אומר האמצעי.** היינו אומר שני: **אין אומר אחר אומר.** לחשב
כיואל מצ"ד זכאי ולהפטר אם לאחר מכלאן הכביד ומת אלא בטר מעשה דהשתא אוליין דהואיל והכביד ומת חייב המכה מיתה:
אמדוהו למיתה אומדנין אותו לחיים. אם ראינו שהקל ולא אמרינן הואיל ואלא מצ"ד חייב הכי זה יהרג: **לחיים אין אומדנין אותו**
למיתה. לומר טעינו באומדן ראשון ולחייבו לזה שהרי יאל מצ"ד זכאי ואמרינן מתמת חולי אחר שצא עליו הכבידה המכה: **נתון נוק**
וגער ליורשין. והוא הדין לרפוי ושבת וכמה דהא בטר אומדן האמצעי אוליין ולכולהו אמדוהו אלא לאו אורחיה דמתא למשכב כדכילא:
מאימתי משלם. [כלומר] שעה אומדנין אותו שהקל: **משעה שהכהו.** אומדנין כמה היה יפה קודם הכאה וכמה היה יפה אחר
הכאה ולא אמרינן הואיל ועד השתא לא אמדינן [ליה] אלא למיתה והשתא הוא דאמדינן ליה לממון נאמדיה כדקאי השתא והרי הוקל
ומפקדינן ליה לניוק: **וסתמא כרבי נחמיה.** והך סתמא כרבי נחמיה מוכחא דפטור ליה ממיטה חף על פי שהכביד ומת:
מתני' נתכוין להרוג את הבהמה. היה עומד אדם אלל בהמה ונתכוין להרוג בהמה והרג אדם פטור משום דכי אמרו ציה
התראת ספק הוא חף על פי שקבל עליו התראת שאומר להם יודע אני שהוא בן ברית ועל מנת כן אני עושה שאם אהרגנו אני
אמחייב מיתה פטור דשמתא לא יהרגנו: אפולס לא מייחייב דכמו דקטיל דמי:

גמ' על משענתו. ממרגמיני על צוריה שנתרפא לגמרי ונשען על
כחו: **וכי פעלה על דעתך.** למה לי למימר ונקא המכה (ממיתה): **אלא**
זה שאמדוהו. מתחילה למיתה וכל הכתוב ללמדך שאם יקום מן
המשכב והתהלך בחון ואמדוהו למשענת חיים ונקא המכה ואפי'
מת לאחר מכן שחור והכביד: **ורבנן**
האי ונקא המכה מלמד שחובשין
אופו. אם אמדוהו למיתה חובשין
את המכה שלא יצרת עד שנראה אם
ימות אם לא להכי אתי ונקא המכה
דמשמע לכסיקוס ונקא מכלל דעד
השתא חבוס הוא: **יליף ממקושש.**
דכתיב (במדבר טו) ויניחו אותו
במשענתו: **מקושש בר קטלא הוא.**
פשיטא ליה למשה דבר קטלא הוא
כדאייתי לקמן צברייתא יודע היה
משה רבינו שהמקושש במיתה שהרי
כבר נאמר בתורה מתחילה מות
יומת אבל לא היה יודע דכיון מיתה
יומת. רבנן סבירא להו כמאן דלמרו'
לא בעינן שידועוהו בהתראתו בציור
מיתה נהרג: **דלא היה יודע אי בר**
קטלא הוא אי לא. כדמפרש לקמן
אבל מגדף לא נאמר בו אלא לפרש
וכו': **הוראם שעה היסה.** אי לא
כתב חבישה דהכא מחבישה דהתם
לא הוה גמרינן דהוראת שעה היתה
שהרי לא נטוו מתחילה על אותה
חבישה ומעלתם עשו דכיון דלא
נאמר בו מיתה מתחילה מה ספק
היה להם להטיל עליו ספק מיתה
ולחבושו: **כדפניא.** קטימתא להא
דאמר לעיל מקושש לא נסתפקו עליו
אלא בציור מיתה יומת אבל מגדף
לא היו יודעין שהיה חייב מיתה:
מה יעשה לו. משמע בר עשייה
הוא אבל לא היו יודעין מהו: **לפרוש**
להס. ולא כתוב מה יעשה משמע
כל דינו היו צריכין לפרש להס:
בשלמא לר' נחמיה. דאמר ונקא המכה
ללמדוהו למיתה והקל וחד והכביד
אהא היינו דכתיבי תרי קראי תירא
לאומדנא דהא צא ללמדנו שהחובל
בחבירו חייב צריפוי ושבת דממסיק
שבתו יתן וגו' (שמות כא) נכתוב והכה את
רעהו בחבון או בחבדוק ונפל למשכב
שבתו יתן ורפא ירפא ולא ימות
יתירא הוא למדרש וכן אם יקום

על משענתו ונקא המכה וכי תעלה על
דעתך שזה מהלך בשוק וזה נהרג אלא זה
שאמדוהו למיתה והקל כמה שהיה ולאחר
כך הכביד ומת שהוא פטור ורבנן האי ונקא
המכה מאי דרשי ביה מלמד "שחובשין
אותו ורבי נחמיה חבישה מנא ליה יליף
ממקושש ורבנן נמי לילפי ממקושש מקושש
בר קטלא הוא ומשה לא הוה ידע קטליה
במאי לאפוקי האי דלא ידעינן אי בר
קטלא הוא אי לאו בר קטלא הוא ורבי
נחמיה יליף ממגדף דלא הוה ידע אי בר
קטלא הוא וחבושוהו ורבנן מגדף הוראת
שעה היתה כרתניא * יודע היה משה
רבינו שהמקושש במיתה שנאמר 'מחלליה
מות יומת אלא לא היה יודע באיזו מיתה
נהרג שנאמר 'כי לא פורש וגו' אבל מגדף
לא נאמר בו אלא 'לפרש להם על פי ה'
שלא היה משה יודע אם הוא בן מיתה
כל עיקר אם לאו בשלמא לרבי נחמיה
היינו דכתיבי תרי אומדני חד אמדוהו
למיתה וחיה וחד אמדוהו למיתה והקל
ממה שהיה אלא לרבנן תרי אומדני למה
לי חד אמדוהו למיתה וחיה וחד אמדוהו
לחיים ומת ורבי נחמיה אמדוהו לחיים ומת
לא צריך קרא * שהרי יצא מבית דין זכאי

והתהלך בחון [שם]: **חד אמדוהו למיתה ומיהו.** דלא תימא הואיל ויאל מצ"ד חייב נקטליה דהא דהדר חיי חס רחמנא עליה להכי אהא ולא
ימות כלומר והכה איש וגו' ולא ימות כמה שאמדוהו אלא נפל למשכב שבתו יתן ממון ולא מיתה או אם יקום והתהלך בחון לאחר
שאלמדהו למיתה ונקא המכה אפילו חור והכביד ומת: **אלא לרבנן.** דאמרי לחבישה אהא תרי אומדני למה לי לכתוב ולא ימות ונפל
למשכב ונקא המכה שבתו יתן ושמעין מיהא אמדוהו למיתה ומיהו ממון יתן ולא מיתה ומנוקא המכה תירא שמעין דכשיצורר לו
שלא ימות הוא ונקא המכה מכלל דעד השתא חבוס הוא: **חד אמדוהו למיתה ומיהו וחד אמדוהו לחיים ומת.** ואיפכא דרש להו ולא
ימות דרשי ליה ללמדוהו לחיים ומת והכי משמע ולא ימות אם אמדוהו תחלה שלא ימות אפי' מת לאחר מכלאן שבתו יתן ורפא
ירפא יתן האומדן שאמדוהו לכמה חליו עולה ושבתו ורפואתו שכן היו אומדנין אותו כשהיה נאמד לחיים ואם אמדוהו למיתה ואפי' כ
יקום והתהלך בחון שלא מת שבתו יתן אבל אמדוהו מתחילה למיתה ואלא מצ"ד חייב וסוף דבר מת אפי' שהקל באמצע לא פטריה
רחמנא: **שהרי יאל מצ"ד זכאי.** והא נפקא לן מזדקין אל תהרוג [שמות ג:] כפרק אחד דיני ממונות (לעיל דף ג:). מנין ליואל מצ"ד זכאי ואמר
אחד יש לי ללמד עליו חובה שאין מחזירין אותו שנאמר וזדקין אל תהרוג: **פוטרינן אותו.** ממיטה ונתן חמשה דברים: **אומר שני**
לממון. כמה ראו לשכב מחולי זה ולכמה יעלה שבתו ורפואתו: **אומר האמצעי.** היינו אומר שני: **אין אומר אחר אומר.** לחשב
כיואל מצ"ד זכאי ולהפטר אם לאחר מכלאן הכביד ומת אלא בטר מעשה דהשתא אוליין דהואיל והכביד ומת חייב המכה מיתה:
אמדוהו למיתה אומדנין אותו לחיים. אם ראינו שהקל ולא אמרינן הואיל ואלא מצ"ד חייב הכי זה יהרג: **לחיים אין אומדנין אותו**
למיתה. לומר טעינו באומדן ראשון ולחייבו לזה שהרי יאל מצ"ד זכאי ואמרינן מתמת חולי אחר שצא עליו הכבידה המכה: **נתון נוק**
וגער ליורשין. והוא הדין לרפוי ושבת וכמה דהא בטר אומדן האמצעי אוליין ולכולהו אמדוהו אלא לאו אורחיה דמתא למשכב כדכילא:
מאימתי משלם. [כלומר] שעה אומדנין אותו שהקל: **משעה שהכהו.** אומדנין כמה היה יפה קודם הכאה וכמה היה יפה אחר
הכאה ולא אמרינן הואיל ועד השתא לא אמדינן [ליה] אלא למיתה והשתא הוא דאמדינן ליה לממון נאמדיה כדקאי השתא והרי הוקל
ומפקדינן ליה לניוק: **וסתמא כרבי נחמיה.** והך סתמא כרבי נחמיה מוכחא דפטור ליה ממיטה חף על פי שהכביד ומת:
מתני' נתכוין להרוג את הבהמה. היה עומד אדם אלל בהמה ונתכוין להרוג בהמה והרג אדם פטור משום דכי אמרו ציה
התראת ספק הוא חף על פי שקבל עליו התראת שאומר להם יודע אני שהוא בן ברית ועל מנת כן אני עושה שאם אהרגנו אני
אמחייב מיתה פטור דשמתא לא יהרגנו: אפולס לא מייחייב דכמו דקטיל דמי:

והיה

(א) כ"ד ק"ט. (ב) (לעיל
ע"ז: (ג) מיר סה: ע"ש.
ד) [מוספת] ד"ק פ"ט
ע"ש: (ס) [שמות כא,
ו] ונקמן פ"ו.

תורה אור השלם
1. ושמרתם את השבת
כי קדש הוא לכם
מחלליה מות יומת כי כל
העשה בה מלאכה
וברתה דפשי דהוא
מקרב עמיה:
שמות לא יד
2. ויניחו אותו במשענתו כי
לא פרש מה יעשה לו:
במדבר טו לד
3. ויניחוהו במשענתו
לפרש להם על פי פי:
ויקרא כד בר

גליון הש"ס
חוס' ר"ה לא וכו' דמחלל
שבת בפרהסיא. ק"ל דלפי
זה לא היה ספיקו של משה
רבינו ע"ה רק במחלל
צפרהסיא דהו ככופר
בעיקר א"כ עדין מניל
לדינא דמחלל שבת כנשוא
נכסילה דילמא הא דמקושש
נכסילה היינו דהקפיה
הפסיק עם משה רבינו ע"ה
בכרתו וזו דוקא צפרהסיא
אבל כנשוא מניל:

הנשרפין פרק תשיעי סנהדרין

ע"ט

עין משפט גר מצוה

לא א מיי פ"ד מהל' רומח
הלכה ב סמג לאין
קפ"א:
לא ב ב מיי"ס הלכה 6
וענין כ"מ:

תורה אור השלם
1. ובי יודיה איש שנא
לרעהו וארב לו וקם
עליו והכדורו נפש ומת ונס
אל אחת הערים האלו:
דברים ט י"א
2. ובי יקצו אנשים ונגפו
אשה הרה ויצאו ילדיה
ולא יהיה אסון עגוש
יגשו באשר ישיח עליו
בפלל האשה ונתן
בפלות: שמות כא כב
3. ואם אסון יהיה ונתתה
נפש תחת נפש:
שמות כא כג

6) ב"ק מד' ג) (ג) סס
מכות טו"ג (ד) שם יומא
פ"ד (נ"ב) מד' מכות
ט"ז (ד) נפ"א: ג' ג' ג' ג'
(ט) ושב"ק קט"ג וז"ל:
(ו) וטור בכתובות לג'
לעיל ע"ד. מכות לג'
(ח) ופי' במלוקת ולשגג
דבי יגלו נקט: מ"ט:
(ט) מניה י"א. (קמ"ח פ'):
מכות לג': (י) נפ"א:
ג' ג' ג' ג' ג' ג' ג' ג'
(ל) ובמדבר לה' (ט) (ל) נפ"א
שם ופי' ט"ז: ב"ב ג' ד' ד'
יסקף: (ט) נפ"א: ג' ג'
(ס) ופי' ט"ז: ב"ק מד'
ד"ה כל ומ"ס: מכות טו.
ד"ה פטע ומתקפת נדה י"ח.
ד"ה פ"ד ספ"ק: (ט) וקם לה.
יסקף: (ט) ונתן קמ"א.
(ט) וקם לג'.

א"נ פלגא ופלגא ב'. תימה אליבא דמאן קא מסיק הכי אי
אליבא דמאן דלמך (מכות ד' ע"ו): התראת ספק לאו שמה
התראה בלאו טעמא דספק נפשות להקל פטרינן ליה מטעמא דלאו
שמה התראה אפילו סבירא לן דספקיה לאתחייב ואי אליבא דמ"ד
התראת ספק שמה התראה היכי
פטרינן ליה הכא אם נמלא שישאל
הרג הא מחייבין ליה בהכה את
זה וחזר והכה את זה ואף על גב
דספק הוה ובגמרא שאמרו לו אל
תומיר וי"ל דשאי התם שיעוד
בגבור שיבא לידי ודאי איסור אם
יומיר או אם יכה שניהם משום הכי
שמה התראה אכל הכא צורק אפן לגו
אינו יודע שיבא לידי ודאי איסור שאינו
יודע את מי יכה:

ובל קבוע במחצה ע"פ מחצה דמי.
מהכא נפקא לן בכל דוכתי
דלימא פ"ק דמכות (ד' טו. וס')
ותימה ר"ש דלית ליה הפך דרשה מנא
ליה ואין לומר משום דמסקינן ר"ש
כרבי דליף נתינה נתינה ואימיר ליה
וארז לו לכל קבוע דלחמי לתנא
דבי חזקיה אליבא דר"ש קשה מנא
ליה כל קבוע ועוד כיון דפטור ר"ש
אפילו בכולם ישראלים עד שאמר
פלוגי אני מתכוין לא שיך למדרשה
כלל וי"ל דיש לפרש לר"ש בנפשה
ישראלים וחד כותים (ו) ואמר לאתו
שעומד שם אני מתכוין דמפטור
מטעם כל קבוע מוארז לו וכי
האי גונאם אם כולם ישראלים חייבים:

(ו) הדבור שיך לקמן ע"כ
ומפקא מדרבנן. תימה דכפרק
אלו נערות (מכות ד' ע"ד)
לד' וס' דמ"ד מעיקרא דפליגי רבי
יומאן וריש לקיש בחייבי מיתות שוגגין
אי פטרינן מן המשולמין אי לא ופרין
(ט) מי איכא למ"ד חייבין והתנא דבי
מוקי חזקיה וכו' ונתמך קושיא זו מוקי
פלוגתא בחייבי מלקות שוגגין ומאי
קושיא הא איכא הכא תנאי דלית להו
תנא דבי חזקיה וי"ל דהא דפליגי
עליו לאו משום דלית להו היקשא
לענין ממון אחר דבגדי לית כגון
ורק תן בשבת מחולת ד' לית ד'
וקרע שיראין צהליכמו דלמך התם
באלו נערות (ד' ע"ד). דפטור
או לדמי ולדות דבגדי מיתה דאשה
אכל לענין דמי הנהרה דוקא פליגי
משום דגלי רחמנה ונתתה נפש וגו'
ממון ומיבוא דביתא המתקין
לקמן (ד' ע"ד): משמע דאיכא תנאי
דלית להו היקשא כלל דקאמר היתא
למאן דלית ליה תנא דבי חזקיה אלא
למאן דלית ליה היקשא למה לי וי"ל

דהיינו תנא דברייתא דרבי חגא מדרומא דפרק ד' וי' (ב"ק ד' מב.
וה) דריש אנשים כי נתכוונו זה לזה אע"פ שיש אסון בנפשה יענשו
אלמא לית ליה ומ"מ בכתובות חשיב ברייתא דחזקיה עיקר טפי משום
דחזקיה בריה דר' חייא וטובה ברייתא של אביו דלא מרינן (ט) כל
ברייתא דלא מיתניא בי רבי חייא וכו' ועי"ל דככתובות (ד' ע"ד).
(ס) פריך לר' יוחנן דקיס ליה דלית ליה ברייתא דחזקיה דלעיל
בההוא פרקא (ד' ע"ד): תנא התם הכא על אחימו י"ס לה קנס
ופריך ממתניתין דאלו הן הלוקין הכא על אחימו וק"ל דאינו לוקה
ומשלים ומשי ר' יוחנן ש' דלאלא אחרו ציה וקתני סיפא ב' על ב'ו
אין לה קנס מפני שמתתו מיתה ב"ד והא דלא מתיב מדריבי
ומדרבנן ונתתה נפש וגו' במאי מוקי ליה לא במחצה אלא במחצה
מוקי קרא בכתובות להרוג את זה והרג את זה ומאי מוקי ליה לא
שהרג מאי קשיא ליה ור"ך לומר דודאי ה"ס לא דחיק כולי האי אכל חזקיה על כרחיה מוקי לה הכי וה"ק אם יהיה אסון כלומר
דין אסון שנתכוון לאשה ע"פ ונתתה נפש תחת נפש אסון ור"ש אסון ממש דלא יהיה אסון לאו גדין
אסון איירי דבכל ענין שיש אסון פטור לחזקיה מממון אלא לא יהיה אסון כלל קאמר:

והיה בה כדי להמית על לבו והלכה לה על
מתניו ולא היה בה כדי להמית על מתניו
ומת פטור נתכוון להכות את הגדול ולא היה
בה כדי להמית הגדול והלכה לה על הקטן
והיה בה כדי להמית את הקטן ומת פטור
נתכוון להכות את הקטן והיה בה כדי
להמית את הקטן והלכה לה על הגדול
ולא היה בה כדי להמית את הגדול ומת
פטור אבל נתכוון להכות על מתניו והיה
בה כדי להמית על מתניו והלכה לה על
לבו ומת חייב נתכוון להכות את הגדול
והיה בה כדי להמית את הגדול והלכה לה
על הקטן ומת חייב (ר' שמעון אומר - אפילו
נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור:
גמ' ר"ש אהייה ארלימא אסיפא ר' פטור
מביעי ליה אלא ארלימא נתכוון להרוג את
הבהמה והרג את האדם לעובר כוכבים
והרג את ישראל לנפלים והרג את בן קיימא
פטור הא נתכוון להרוג את זה והרג את זה
חייב ר"ש אומר אפילו נתכוון להרוג את זה
והרג את זה פטור פשיטא קאי ראובן
ושמעון ואמר אנא לראובן קא מיכוונא
לשמעון לא קא מיכוונא היינו פלוגתייהו אמר
לחד מינייהו מאי א"נ כסבור ראובן ונמצא
שמעון מאי הא שמע דתניא ר"ש אומר עד
שיאמר לפלוני אני מתכוון מאי טעמא דר"ש
אמר קרא יוארב לו וקם עליו עד שיתכוון
לו ורבנן אמרי דבי רבי ינאי דפרש לזורק
אבן לגו (י) היכי דמי ארלימא דאיכא תשעה
כותים (י) וחדד ישראל ביניהן תיפוק ליה דרובא
כותים (י) וניהו אי נמי פלגא ופלגא (י) ספק
נפשות להקל לא צריכא דאיכא תשעה
ישראל וכותי (י) אחד ביניהן דהוה ליה כותי (י)
קבוע וכל קבוע במחצה על מחצה דמי
בשלמא לרבנן דאמרי (י) נתכוון להרוג את
זה והרג את זה חייב דכתיב (י) ויצו אנשים
ונגפו אשה הרה (י) ואמר רבי אלעזר (י) במצות
שבמיתה הכתוב מדבר דכתיב (י) אם אסון
יהיה ונתתה נפש תחת נפש אלא לר"ש האי
ונתתה נפש תחת נפש מאי עביד ליה ממון
וכדדרי דתניא (י) רבי אומר ונתתה נפש תחת
נפש ממון אתה אומר ממון או אינו אלא
נפש ממש נאמרה נתינה למטה ונאמרה
נתינה

והיה בה כדי להמית על לבו והלכה לה על
מתניו ולא היה בה כדי להמית על מתניו
ומת פטור נתכוון להכות את הגדול ולא היה
בה כדי להמית הגדול והלכה לה על הקטן
והיה בה כדי להמית את הקטן ומת פטור
נתכוון להכות את הקטן והיה בה כדי
להמית את הקטן והלכה לה על הגדול
ולא היה בה כדי להמית את הגדול ומת
פטור אבל נתכוון להכות על מתניו והיה
בה כדי להמית על מתניו והלכה לה על
לבו ומת חייב נתכוון להכות את הגדול
והיה בה כדי להמית את הגדול והלכה לה
על הקטן ומת חייב (ר' שמעון אומר - אפילו
נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור:
גמ' ר"ש אהייה ארלימא אסיפא ר' פטור
מביעי ליה אלא ארלימא נתכוון להרוג את
הבהמה והרג את האדם לעובר כוכבים
והרג את ישראל לנפלים והרג את בן קיימא
פטור הא נתכוון להרוג את זה והרג את זה
חייב ר"ש אומר אפילו נתכוון להרוג את זה
והרג את זה פטור פשיטא קאי ראובן
ושמעון ואמר אנא לראובן קא מיכוונא
לשמעון לא קא מיכוונא היינו פלוגתייהו אמר
לחד מינייהו מאי א"נ כסבור ראובן ונמצא
שמעון מאי הא שמע דתניא ר"ש אומר עד
שיאמר לפלוני אני מתכוון מאי טעמא דר"ש
אמר קרא יוארב לו וקם עליו עד שיתכוון
לו ורבנן אמרי דבי רבי ינאי דפרש לזורק
אבן לגו (י) היכי דמי ארלימא דאיכא תשעה
כותים (י) וחדד ישראל ביניהן תיפוק ליה דרובא
כותים (י) וניהו אי נמי פלגא ופלגא (י) ספק
נפשות להקל לא צריכא דאיכא תשעה
ישראל וכותי (י) אחד ביניהן דהוה ליה כותי (י)
קבוע וכל קבוע במחצה על מחצה דמי
בשלמא לרבנן דאמרי (י) נתכוון להרוג את
זה והרג את זה חייב דכתיב (י) ויצו אנשים
ונגפו אשה הרה (י) ואמר רבי אלעזר (י) במצות
שבמיתה הכתוב מדבר דכתיב (י) אם אסון
יהיה ונתתה נפש תחת נפש אלא לר"ש האי
ונתתה נפש תחת נפש מאי עביד ליה ממון
וכדדרי דתניא (י) רבי אומר ונתתה נפש תחת
נפש ממון אתה אומר ממון או אינו אלא
נפש ממש נאמרה נתינה למטה ונאמרה
נתינה

יומאן גופיה לפי שזריך להקשות מתוך הדיוק ומקשה הלשון מברייתא דחזקיה ור"ת וכיון דתנא דבי חזקיה מפסק מדריבי
ומדרבנן ונתתה נפש וגו' במאי מוקי ליה לא במחצה אלא במחצה מוקי קרא בכתובות להרוג את זה והרג את זה ומאי מוקי ליה לא
שהרג מאי קשיא ליה ור"ך לומר דודאי ה"ס לא דחיק כולי האי אכל חזקיה על כרחיה מוקי לה הכי וה"ק אם יהיה אסון כלומר
דין אסון שנתכוון לאשה ע"פ ונתתה נפש תחת נפש אסון ור"ש אסון ממש דלא יהיה אסון לאו גדין
אסון איירי דבכל ענין שיש אסון פטור לחזקיה מממון אלא לא יהיה אסון כלל קאמר:

מוסף רש"י

פרט לזורק אבן לגו.
נעניס ישראלים ויחא
למימר לנעניס נתכוין ב"ק
(טו) אכל שני ישראלים
עימון ומתכוין להרוג זה
(והרג זה) והתרו בו וקבל
התראה ונפלה הכה על
חבירו חייב (בכתובות טו).
תיפוק ליה דרובא
כותים ניהו. ולא אנטריך
קרא למפטיה (ב"ק טו).
אי נמי פלגא ופלגא.
משה נעניס ונתתה
ישראלים לא אנטריך קרא
למפטיה (טו) דמתיבא
חייב דנקטתיה (בכתובות
טו). ספק נפשות. דמי
נפשות. דהקל. דהא ויטלו
העדה כתיב (טו). דאיכא
חשעה ישראל. דלי לאו
קרא הוה אמינא ול תנא
רובא וישאל ארלימא.
ואפי' דילמא לאו להאי
ארלימא מתכוין להרוג את זה
והרג את זה חייב קמ"ל
קרא דהואיל והוה ליה
נעניס קבוע כתיב במתה
על מחצה דמי וספק נפשות
להקל ולכל מיל דקיי"ל
קבוע במחצה על מחצה דמי
מאי קרא נפקא לן ב"ק
טו). במצות שבמיתה.
בכתובות ג' הוה להרוג
להרוג את חבירו והכה את
האשה. בכתוב מדבר ויטלו
ע"ד. דכתיב אם אסון
יהיה. שמה האשה.
ונתתה נפש תחת נפש.
ואפי' שלא נתכוין אלא
לחבירו. ושמעין נתכוין
להרוג את זה והרג את זה
חייב (בכתובות ג'). ונתתה
נפש תחת נפש ממון.
אם אסון יהיה שמה
האשה. יתן ממון דמי
האשה לזרעה. שאין עליה
חיוב מיתה. שלא נתכוין לה
אלא לחבירו נתכוין. דכתיב
וכי יגלו אנשים (יחיד)
קסבר רבי נתכוין להרוג את
זה והרג את זה פטור
ממיתה ומשלים ממון
(ותיבה י"א). נאמרה
נתינה למטה. ונתתה נפש
תחת נפש (טו).

הנשרפין פרק תשיעי סנהדרין

פ.

עין משפט
נר מצוה

(א) תמורה ל: ע"ז כד.
 (ב) ע"ז מע. פסיקס כז.
 חולין נח. תמורה לא.
 (ג) ש"ך ל"ב, ד' (ד) מעילה
 י"ז: א (ל) נעל ט"ו:
 (ו) פסיקס כז: קדושין י"ז:
 ב"ק פ"א, ו' (ז) ז"ל והל',
 (ח) ז"ל לחין, ט' ונחמס
 עד:.

מוסף רש"י

ולד הנגזרת אסור. פרה
 שנתה ישראל כשהיא
 מעוברת ונתן וולד פסול
 לזרע, היא וולדה נגזרת.
 ונתן שנת בעד אחד או
 ע"פ הכעלים שהיו מעמק
 ואין עדים בדבר אינו נסקל.
 ואמרין בזה שנת בעד מן
 האלן להוציא את המקלה,
 וכן האלן וי"ו ימיה להוציא
 את הטמא ע"ז כד. זה
 וזה גורם. הוכר שנה על
 בכהם זו היא גרמו לולד
 שנה. והיא גרמוהו אסור
 והימר, דלמי מותר ואמו
 אסורה (תמורה כז).

אי הכי הא דמיני עלה וכו'. בין לריש לקיש בין לשמואל קא מוחיב. אי הכי דמיני דמתני' דרנחמיס קאמר והאי רוחא שנתערב בהוכר ולבסוף נתערב קאמר הא דמיני עלה בזרייתא הכי רוחא שנתערב בחאריס כולן פטורין אמר רבי יוסי אפילו אנא חלפתא בנייהן כולן פטורין מאי אפילו דקאמר ר' יוסי: **אלא אמר רבא.** בשלא הוכר לבית דין קאמר כגון שנים עומדין ולא חזן מנייהם ואין יודעין אי זה מהן זרקו שניהם פטורין אמר רבי יוסי אפילו אנא חלפתא בנייהם שהכל יודעין שהוא חסיד ולא זרקו לא ממייביין לאידך משום האי חזקה ובהא אפילו רבי יהודה מודה ורבי יהודה דאמר כונסין אותן לכיפה לא עלה קאי אלא הכי קאמר מ"ק ומסורי מחסרה מתני' והכי קמי זכור שנגמר דינו וכו' סוקלין אותו דהא על כרחין כולו אסרי בהנאה ואין הפסד לבעלים בסקילה הלכך סוקלין אותם כדי שמתקיים מלות סקילה במחויב **בה: כונסין אותן לכיפה.** שא"ל לסקולן שלא להטריח ב"ד אלא כונסין אותן בחרי וסממס כדכ"ב: **והפניא.** בניחומא: **ולדה מותר.** לקמן מפרש לה: **ולדה אסור.** דעובר ירך אמו הוא וגם הוא נאסר בגמר דין אמו: **והאמר רבא ולד הנוגסה אסור.** בהקדמה כגון שנגזרה על פי עד אחד או על פי הבעלים דמתסרא לגבוה ולא להדיוט הלכך על כרחין שמעינן מדברא דהיכא דאיכא דאיכא עדים אסור אף להדיוט ורין לגומר דין שניהם והא ליכא למימר טעמא דמ"ק דמיני וולדה מותר משום דלא נגמר דינו עמה דאי בשלא בא לז"ד מאי איריא ולדה אפילו אמו נמי אס לא נגמר דינה לא מיתסרא וכו' ארצטרין טנא למיתני מותר הכי אשמעינן דאין זוקו להביאה לז"ד קאמר ומיבזא דרבא: **אימא אס עד שלא נגמר דינה עיברה וילדה.** דהיינו בין נגיחה לגמר דין דלא הוה ולד לא בשעת נגיחה ולא בשעת גמר דין ולא טורח מן האיסור דאכתי אימייה הוה שריא ולדה מותר: **אס משנגמר דינה עיברה וילדה.** דנוול מן האיסור אסור אע"ג דלא הוה בשעת נגיחה ולא בשעת גמר דין: **הניחא למאן דאמר.** פוגמתא הוא בתמורה (דף לא): **ומאי איכא**

הקבוע למזבח כדאי' התם אבל בעלמא אמרינן דייכבשניהו וניינין ומטעם זה היה אומר רבינו תם דנראה להחזיר דרוסת האזב ברוב דמעשים בכל יום דאזכיס טורפין זה מן העדר דרועה מזיל הבהמה ושרינן לה אע"ג דבעלי חיים חשיבי וכן ברוב עופות ורוסקין אווזין ומרגנולין דמותרין והיכא דנתערב ברובא דחייבין דפטרינן אפילו ניידי ולא אמרינן כל דפריש מרובא פריש לאו פטורין דמישטרו בהנאה קאמר אלא פטורין דלא אטרחהו כי דינא להורגס דכתיבת בעלים כך מיתמא השור ועוד דלא לימי לאיחלופי בחדס דבחדס כולי עלמא לא פליגי דפטריי מדע דלרבי יהודה אמאי כונסין אותן לכיפה ועבד נטר בעלי חיים ומקלקל חזירו וכיפתו אדרבה ליערפניהו בקופין וליקברניהו אלא ודאי אמי לאיחלופי בחדס ועבדי היכירא וכן לרבנן עבדו היכירא דפטרינן להו ולא חיישינן לתקלה אבל צמתי' דזבחים חיישינן לתקלה טפי דאיכא כמה ספק איסורין לפי שהן מוקדשין כגון (ד) רבנן על גבי השור ובה חזירו ורבנן דקדושין דף נ"ה). וסמיכה על גבי ראש גדי ובלה וחלב מוקדשין על גבי מכמו דשרי בשור הנסקל לפי שאינו דרך הנאחו (פסיקס דף נ"ד): ועוד דאיכא איסור מעילה דהוה דבעילה צמיתה הלכך כולן ימותו ולא תתמה כיון דאיסורי הנאה ניניהו הני דשמעתין אמאי לא תקינו בהו רבנן מיתה וזיקוקו להורגן וכי זיקוקו ב"ד להרוג כל איסורי הנאה הכי הואך והארי דמוקי לה ר"ל והוא שהמיתו ואסורין בהנאה ולא תקינו להו מיתה אלא אמרו כל הקודם להורגן וזה ופירין רבא היינו דקתני עלה אפילו אנא חלפתא בנייהן אלא אמר רבא שנים כו' ואפילו אנא חלפתא דלא חליין ביה שהרג אבל בשוורים אותן שיש לתלות בהן שהרגו חייבין ומשום ובערת הרע מקרבך ועוד אומר ר"ת דשור הנסקל אינו נאסר מחיים ופי' דכולה היא שמתא דממשמע שנאמר סקול יסקל איני יודע שהיא נבילה ונבילה אסורה באכילה מוכחת כן וסוגיא דפ"ב דקדושין (דף נ"ו) כל כפור טהורה לרבות את המשולחת וזה אשר לא תכלול לרבות את השמוטה ופירין ואיפוך אנה ומשני לא מנייהו בעלי חיים אסורין פירוש שלא יהו מותרין כששוחטין צד מאלו שעומדין והוקלו למזותן ולכן אין לאסור משולחת לומר דחל עליה איסורא לאחר שילוח ליטחט ולאוסרה באכילה כדין שאר עופות טמאין דכתיבי בקרא ופירין (והוא) רובע ונרבע דאיסורו מחיים פי' דמחיים אסור לשוחטין ולנהרצין לגבוה ומשני הני מיילי לגבוה אבל להדיוט שרי והרי רובע ונרבע בעדים דמחיים אסרי דמחיים חל עליהן האיסור ליטחט ואס שחטן אסורין אף אני אביא משולחת ומשני רוב בעלי חיים קאמרינן ואס כן דאין שור הנסקל נאסר כל זמן שהוא חי שור שלא נגמר דינו שנתערב בשוורים אחרים שנגמר דינם כולם פטורין ומותרין בגזירה ועודה וכן כחו עיניו הדין כיון דפטורין מסקילה מיהא לכשישחטו או ימותו יהו אסורין בהנאה והא דאומר שלהי פירך ד' ו' (ב"ק דף מה. וס) דשור שנגמר דינו מכור אינו מכור אפילו לרדיא היינו משום דאסור לענות דינו ומנזה לסקולו ועד דאין לו מכר (א) ואין לו בעלים והלוקח אין יכול לזכות בו יותר משאר אדם אבל כי לא נגמר דינו מכור לשחיטה אי נמי לרדיא דמצי לערוקו לאגמא וכי שחיט ליה לאחר שנגמר דינו אסור באכילה כך נראה לר"ת וקשה דבשלהי פ"ק דערבין (דף י:) משמע דשור הנסקל נאסר מחיים גבי האשה שמתה נהיגן בשערה דמפרש התם זו מיתתה אוסרתה וזו גמר דינה אוסרתה ויש לפרש גמר דינה כלומר מחיים חל עליה איסור שאסורה אפילו בשחיט דעבדה כעין בשר וזו מיתתה אוסרתה ואין עליה שום איסור מחיים ויש ראייה דלא נאסר מחיים מהא דתניא דמרוצה (ב"ק דף ע"א. וס) ובפרק אלו נערות (כתובות דף נ"ג): גג שור הנסקל וטבחו משלס תשלומי ארבעה וחמשה דברי רבי מאיר ואמאי הא לייתה במכירה וקאמר ריש לקיש התם דמרוצה כל שיטתו בנבירה וכל שאינו בנבירה וכו' והוא הדין דכל שאינו במכירה אינו בנבירה אבל אי שרי בהנאה ניחא שיכול למוכרו לרכוש עליו עד בית הקפילה או ליהנות בו מעט עד אותה שעה או אס היז בית דין מתעללין בסקיילתו ומייהו מה שאומר ר"ת דאין לו מכר ואין לו בעלים זה לא יתכן ומה שפסק ר"ת בעדר שיש בו זה אחד ספק דרוסה דשרינן מטעם דכל דפריש מרובא פריש לא יתכן דיש לאסור גזירה שמה יקח מן הקבוע אלא היכא דפריש מאליו כגון דנמלא ביד נכרי אלא כן נאסר בתערובת ופירש לא אמרינן מרובא פריש ואס יש בעדר ספק דרוסה אפילו אחד בריבוא ימותו כולן תדע דעבדת של ע"ז שנתערבה בריבוא כולן אסורות ובפירשה אחת מהן פליגי רב ושמואל ט"ז אסרת או לא אבל בהאיא גופא לא פליגי דכ"ע מודו דאסירא וכל איסורי הנאה שפירשו מתערבות אסורין ולא אמרינן מרובא פריש וטעמא גזירה שמה יקח מן הקבוע ל"ש חולין ל"ש קדשים ומיהו יש ליישב דברי ר"ת דשאיני צ"ח כיון דאפשר ע"י יכבשניהו וניינין וא"ת ואמאי תנן ימותו לימא ייעו עד שיסתאבו שהרי כמה קדשים אמרינן בהו ייעו ולא חיישינן לתקלה ובסיפא אמר ברובע ונרבע ייעו ולכשיסתאבו יפדס וישחטם ויחלבו מטעם כל דפריש מרובא פריש וי"ל דלא עבדינן תקנה צרעיה כיון דלאחר רעייה נמי לא משתרי אלא מטעם כל דפריש: **ואחרים באחרים בו.** הכא אין לחוש אי גרס דאסר ספק ספיקא דהך ברייתא כו' יהודה אמאי וצ"ע התערבות ופ"ה מסקינן דר' יהודה אסר ספק ספיקא אפילו בשאר איסורין אבל צמתי' דכל הנלמדים (ע"ז מט.) ובמס' ערלה (פ"ג מ"ו) לא גרסינן ואחרות באחרות מדפריך בפ' התערבות על שמואל דאסר ספק ספיקא מבנייתא שמתרת ולא משכח דקאי כשמואל אלא רבי יהודה ויש מפרש דמיירי שנתערבו כל האחרים באחרים דליכא אלא חד ספיקא וגרס נמי התם ואחרות באחרות וכו' מה לי נתערב בפעם אחת מה לי ב' פעמים אינטרין משום דאיכא תרי רובי דבאיתא צ"ק דכתובות (דף טו.) דבעי רוב העיר ורוב סיעה ושרינן אפילו בעיר קטנה ואין הולכים אחר רוב העיר גרידתא אפילו גדולה כאלטוביא:

מד א מיי פ"ד מהלכות
 רוחא הלכה ו סמג
 לארין קמ"ו:
 מה ב מיי פ"ה מהל' מוקי
 ממון הלכה י:
 מה ג ד מיי שם הלכה יא
 יב:
 מה ה מיי שם הלכה יא
 ופ"ג מהל' איסורי
 מוצח הלכה יב יג: